

Planeerimismenetluses erinevate mõjude hindamise koolitusprogramm

Tutvustus & osalemistingimused

Koolitusprogrammi eesmärk ja taust

Targa planeerimistegevuse puhul on mõjude hindamine vältimatu komponent. Selleks, et planeeringutes osatakse arvesse võtta kõikvõimalikke mõjusid, on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ellu kutsunud **planeerimismenetluses erinevate mõjude hindamise koolitusprogrammi**.

Koolitusprogrammi **eesmärk** on suurendada kohalike omavalitsuste ja riigiametnike ning töötajate teadmisi ning oskusi **asjakohaste mõjude (AKM), keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) ja Natura hindamise** valdkondades.

Koolitusprogrammi **tulemusena** oskavad osalejad senisest paremini kavandada ja läbi viia/koordineerida mõjude hindamist planeerimisprotsessis, et tehtavad ruumiotsused oleksid põhjalikult kaalutletud ning põhjendatud.

Planeerimistegevus ja sellega kaasnev mõjude hindamine on pidevas muutumises. Samas on planeeringute kehtivusaeg võrreldes näiteks arengustrateegiatega märksa pikaajalisem. See tähendab, et planeeringut koostades tuleb suuta ette näha tulevikus avalduda võivaid mõjusid.

Täna kehtestatavate planeeringute mõjude hindamisel jäetud lüngad võivad avalduda alles kümne või enama aasta pärast. Arusaadav, et kõiki võimalikke tegureid ei ole võimalik ette näha, sest keskkond muutub kiiresti. Teisalt saab targa planeerimise, sh kaasuvate mõjude hindamisega tekkida võivaid probleemkohti minimeerida. **Selleks on vaja nii häid planeerijaid ja mõjude hindajaid, aga vähemalt sama oluline on tarkade planeeringu koostamise korraldajate ja otsustajate olemasolu.**

Kohalikud omavalitsused ja riigiasutused peavad suutma kujundada avalikke teenuseid nii, nagu ühiskond seda ootab. Veelgi enam, ideaalis võiksid nad neid ootusi ette näha ja astuda vajalikke samme enne, kui neid nõudma hakatakse. Planeerimine ja mõjude hindamine on siinkohal mõnevõrra erinevad muude avalike teenuste kujundamisest ja arendamisest. Nimelt on protsessid spetsiifilised ja pikaajalised, mistõttu ei pruugi tavakodanikud suuta vajalikul tasemel/määral kaasa rääkida. **Seda olulisem on, et korraldaja (omavalitsus/riik) suudaks pöörata tähelepanu kõikidele vajalikele aspektidele.**

Programmi viib Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi tellimusel läbi **Skepast & Puhkim OÜ**.

3-päevane koolitusprogramm koosneb järgmistest osadest:

1. Asjakohaste mõjude hindamine
2. Keskkonnamõju (strateegiline) hindamine
3. Natura hindamine

Asjakohaste mõjude hindamine (1. koolituspäev)

Koolituspäeva eesmärk on avada asjakohaste mõjude temaatika – millised võivad need mõjud olla (sh majanduslikud, sotsiaalsed, kultuurilised jt asjakohased), miks neid hindama peab, millal neid hinnata tuleks, millised on nende seosed teiste mõjuhindamise valdkondadega (KSH ja KMH ning Natura) ja kuidas need on seotud planeeringulahenduse väljatöötamisega.

Koolituspäeva tulemusena:

- Mõistavad osalejad asjakohaste mõjude olemust ja vajalikkust, osates neid vastavalt planeeringu eesmärgile selle koostamisel arvestada.
- Teavad osalejad, kuidas käsitleda asjakohaste mõjude hindamist (hangete) lähteülesannetes.
- Oskavad osalejad ajaliselt asjakohaste mõjude hindamist kavandada.
- On osalejad kursis seniste praktikatega asjakohaste mõjude hindamisel ning arvestamisel.
- Oskavad osalejad kasutada digitaalseid tööriistu asjakohaste mõjude käsitlemisel.

Põhikoolitajaks on **OÜ Cumulus Consulting** konsultant **Jaan Urb**. Jaan on alates 2007. aastast töötanud regionaalarengu konsultandi ja koolitajana, olles enam kui 16-aastase perioodi jooksul viinud läbi hulgaliselt koolitusi ning seminare mitmesugustel eri teemadel. Samuti on ta osalenud paljude analüüside, sh mõjuanalüüside koostamises.

Keskkonnamõju (strateegiline) hindamine (2. koolituspäev)

Koolituspäeva eesmärk on parandada arusaamist planeeringute koostamise ja KSH seostest: anda osalejatele teadmised KSH valdkonnast, sh teadmised planeeringute ja KSH menetlusprotsessist ning nende seosest, oskused kvaliteetsete eelhinnangute koostamiseks ja KSH tulemustega arvestamiseks planeeringutes. Kohtulahendite tutvustamine annab aluse vältimaks planeerimisprotsessis vigu.

Koolituspäeva tulemusena osalejad:

- Mõistavad KSH ja KMH erinevusi.
- Teavad, kuidas koostada asjakohast KSH eelhinnangut.
- Teavad osapoolte rolle ning oskavad orienteeruda planeeringu ja KSH menetlusprotsessis.
- Mõistavad KSH koostamise erisusi, sisu ja täpsusastet sõltuvalt planeeringuliigist.
- Oskavad näha KSH-d vajaliku sisendina planeeringulahenduse ja keskkonnatingimuste kujundamisel.

Juhtkoolitajaks on litsentseeritud KSH juhtekspert **Hendrik Puhkim**.

Hendrikul on üle 10 aastane praktiline kogemus KSH ja KMH protsesside läbi viimisel juhtekspertina. Hendrik on ka Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu juhatuse liige.

Kohtulahenditest annab ülevaate **Sorainen** advokaadibüroo advokaat ja Tartu Ülikooli pikaajalise loengute kogemusega **Sandra Mikli**.

Natura hindamine (3. koolituspäev)

Koolituspäeva eesmärgiks on luua selgus Natura hindamise ja selle etappide erisustes ning rakendamise põhimõtetes tagamaks kvaliteetsem, efektiivsem ja loodusväärtustega paremas kooskõlas olev planeerimisprotseduur.

Koolituspäev annab omavalitsustele ja teistele planeeringu osapooltele praktilise teadmise Natura hindamise algatamise, läbiviimise ja selle tulemustega arvestamise osas. Väljundiks on ka oskus Natura hindamist paremini planeeringutesse integreerida ning võime vältida planeeringute sisulist ja ajalist takerdumist seoses Natura mõjudega.

Koolituspäeva tulemusena:

- Mõistavad osalejad Natura hindamise olemust ja vajalikkust, osates sellega vastavalt planeeringu liigile, tasemele ja eesmärgile planeeringu koostamisel arvestada.
- Oskavad osalejad Natura hindamise etappe eristada ja neid planeeringutes rakendada.
- On osalejad kursis Natura hindamise õigusliku raamistiku ja praktikaga.
- Teavad osalejad, kuidas käsitleda Natura hindamist (hangete) lähteülesannetes.
- Oskavad osalejad Natura hindamist ajaliselt kavandada.

Põhikoolitajaks on **OÜ Skepast & Puhkim ekspert Raimo Pajula**, kes on ettevõttes töötanud alates 2007. aastast keskkonnamõju hindamise, sh Natura hindamise, eksperdina. Raimo on teostanud Natura hindamist (sh eelhindamist, asjakohast hindamist ja erandi rakendamist) paljude KMH-de ja KSH-de raames, mis on läbi viidud erinevate arenduste, taristuobjektide ning planeeringutega seoses.

Mõjuhindamise praktiline korraldus on integreeritud kõikidesse koolituspäevadesse. Osalejad loovad omale n-ö tööriistakasti, mis on edaspidi abiks mõjude hindamise korraldamisel, sh hangete lähteülesannete koostamisel.

Osalejad

Koolitusprogrammis on oodatud osalema:

- Kohaliku omavalitsuse ametnikud ja töötajad, kes osalevad planeeringute ja/või KSH otsustusprotsessides – näiteks valdkonna juhid, ametnikud (nii planeerimise ja keskkonna valdkonnaga otseselt tegelevad kui ka nendesse valdkondlikku sisendit andvad).
- Riigi ametiasutuste ja hallatavate asutuste, kes osalevad planeeringute ja/või KSH otsustusprotsessides – näiteks planeerimismenetluses koostööd tegevad ja kooskõlastamisprotsessis osalevad isikud.

Ühest omavalitsusest ja riigiasutusest on oodatud kuni kaks esindajat. Koolitusgrupi maksimaalne suurus on 30 inimest.

Koolituste korraldus

Maht, toimumisajad ja -kohad

Koolitusprogramm koosneb kolmest eraldiseisvast koolituspäevast kogumahus 21 akadeemilist tundi (7 akadeemilist tundi koolituspäev).

Koolituste toimumisajad ja -kohad on järgmised:

1. **Rakveres** (riigimajas, Kreutzwaldi 5, Rakvere):
 - a. 12. septembril
 - b. 26. septembril
 - c. 10. oktoobril
2. **Tartus** (V Spa hotellis, Riia 2, Tartu):
 - a. 15. oktoobril
 - b. 29. oktoobril
 - c. 12. novembril
3. **Pärnus** (riigimajas, Akadeemia 2, Pärnu):
 - a. 17. oktoobril
 - b. 7. novembril
 - c. 21. novembril

Koolituste kellaajad on igal toimumispäeval samad: 9:45–16:45.

NB! Tartus toimuvat koolitust salvestatakse!

Koolituspäev sisaldab kahte kohvipausi ja lõunasööki.

Korraldajatel on õigus koolitusgrupp tühistada või õpe edasi lükata, kui soovijaid jääb ühe grupi kohta alla 75% planeeritud grupi suuruselt.

Registreerimine

Koolitusele registreerumine toimub läbi **riigitöötaja iseteenindusportaali (RTIP)**.

Juhul kui link ei avane, tuleb viidatud aadress kopeerida oma internetilehitseja aadressireale.

Kinnitus koolituskoha saamise või selle tagasilükkamise kohta saadetakse teie e-posti aadressile 3 tööpäeva jooksul peale registreerimistähtaja lõppu.

Materjalid

Koolituse **päevakava** on kättesaadav koolituse materjalide alt. Samuti lisatakse Riigitöötaja Iseteenindusportaali keskkonda **koolitusmaterjalid** (töövihik, mis sisaldab muuhulgas ka asjakohaste mõjude hindamise senise praktika analüüsi) peale koolituse toimumist. Iga osaleja saab omale töövihiku ka paberkujul.

Programmi läbimine

Programm loetakse läbituks, kui sihtgruppi kuuluv isik on osalenud programmis 100% ulatuses ehk osaleb kokku **3 koolituspäeval**. Osalejad kinnitavad oma osalemise igal koolituspäeval, allkirjastades vastava registreerimislehe. Osaleja saab programmi läbimisel vastava tõendi.

Katkestamine

Osaleja loetakse katkestajaks, kui ta pärast gruppi arvamist jätab tegevusele ilmumata, ei osale tegevuses ettenähtud mahus või teatab oma loobumisest vähem kui 10 tööpäeva enne sündmuse esimest toimumiskorda ja ei leia endale nõuetele vastavat asendajat. Kui isik teavitab mitteosalemisest, siis püütakse osapoolte (osaleja asutus ja koolituse läbiviija) koostöös leida loobujale koolituse sihtgruppi kuuluv asendaja. Osalejate vahetusi saab teha ainult siis, kui asendajal on võimalik koolituse läbimise tingimused täita

Programmi läbinutele on koolitused **tasuta**. Kui isik ei osale etteantud mahus, loetakse ta katkestajaks. Kõikidel koolitustel on **katkestamise** tasu (**285 eurot, sh käibemaks**). Katkestaja kulu on sellel asutusel, kes on registreerinud.

Programmis osaleja vastutus ning kulude hüvitamine katkestamise korral

Koolitusprogrammi registreerudes kinnitavad asutus ja programmis osaleja, et nõustuvad programmi läbimise tingimustega ning osaleja osaleb programmis mahus, mis on vajalik programmi eesmärgiks olevate teadmiste ja oskuste omandamiseks.

Kui isik ei läbi programmi ettenähtud mahus, siis esitatakse registreerunud osaleja asutusele arve ühe osaleja koolituskoha kulude ulatuses **285 eurot** (sh käibemaks) ning registreerunud osaleja asutusel (tööandjal) on kohustus arve tasuda.

Mida teha, kui pärast kinnituse saamist selgub, et osavõtmine ei ole võimalik?

Palume teatada kirjalikult mitteosalemisest e-postil diana.mall@agri.ee vähemalt 10 tööpäeva enne esimese koolituspäeva algust. Kui isik teavitab mitteosalemisest, siis püütakse osapoolte (osaleja asutus, koolituse läbiviija ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi) koostöös leida loobujale koolituse sihtgruppi kuuluv asendaja.

Lisainfo

- Jaan Urb, jaan.urb@cumulus.ee ja Diana Mäll, diana.mall@agri.ee (korralduslikud küsimused)
- Lembe Reiman, lembe.reiman@agri.ee (koolituse sisu puudutavad küsimused)

Koolitusprogrammi elluviimist kaasrahastab Euroopa Liit.